

MEDZINÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA OCHRANU VEĽKÝCH ŠELIEM A ZABEZPEČENIE EKOLOGICKEJ KONEKTIVITY V KARPATOCH

Medzinárodný akčný plán na ochranu veľkých šeliem a zabezpečenie ekologickej konektivity v Karpatoch

Medzinárodný akčný plán bol prijatý na Šiestom zasadnutí Konferencie zmluvných strán Rámcového dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát v novembri 2020.

Výstup 5.1

ConnectGREEN – Obnova a manažment biokoridorov v horských regiónoch povodia Dunaja

Dunajský nadnárodný program, DTP2-072-2.3

November 2020

Autori

Cristian Remus Papp, WWF Rumunsko
Harald Egerer, Sekretariát Karpatského dohovoru, Rakúsko
Klaudia Kuraš, Sekretariát Karpatského dohovoru, Rakúsko
Gabriella Nagy, CEEweb for Biodiversity, Maďarsko

Layout a grafický dizajn

Alex Spineanu, grafický dizajnér, Rumunsko

PodĎakovanie

Medzinárodný akčný plán na ochranu veľkých šeliem a zabezpečenie ekologickej konektivity v Karpatoch bol vypracovaný v rámci **projektu ConnectGREEN a v spolupráci s pracovnou skupinou pre udržateľné využívanie biologickej a krajinej diverzity v rámci Karpatského dohovoru** a s oficiálnymi zástupcami a národnými expertmi zo siedmich krajín Karpatského dohovoru. Do procesu tvorby dokumentu boli zapojení renomovaní experti, vedci a odborníci na oblasť konektivity a veľkých šeliem z regiónu. Proces tvorby bol tiež výraznou mierou podporený zo strany kľúčových pozorovateľov a stakeholderov, ktorí sa podelili o svoje skúsenosti a dobrú prax z oblastí ochrany a manažmentu biodiverzity. Akčný plán bol prediskutovaný s národnými kontaktnými bodmi Karpatského dohovoru, s členmi Implementačného výboru Karpatského dohovoru a napokon bol prijatý na šiestom stretnutí Konferencie zúčastnených strán Karpatského dohovoru (COP 6).

Akčný plán je výstupom projektu ConnectGREEN "Obnova a manažment biokoridorov v horských regiónoch povodia Dunaja", financovaný v rámci Dunajského nadnárodného programu cez Európsky fond regionálneho rozvoja (1.jún 2018 – 31.október 2021).

Autori vyjadrujú vďaku podpore zo strany projektu Life – EuroLargeCarnivores a všetkým autorom fotografií za poskytnutie vhodných obrázkov.

Poznámka

Za obsah tejto publikácie nesú výhradnú zodpovednosť autori a nevyjadrujú názory žiadnej jednotlivej zúčastnenej organizácie ani názory jednej osoby ani stanoviská Európskej únie.

Odporúčané citovanie

Papp, C.R., Egerer, H., Kuraš, K., Nagy, G. (2020). Medzinárodný akčný plán na ochranu veľkých šeliem a zabezpečenie ekologickej konektivity v Karpatoch. UNEP Vienna Programme Office - Secretariat of the Carpathian Convention, WWF Romania, CEEWeb, Eurac Research. 22pp.

O projekte ConnectGREEN

ConnectGREEN má za cieľ prispieť k udržaniu a zlepšovaniu ekologickej konektivity medzi prírodnými biotopmi, najmä medzi lokalitami Natura 2000 a inými chránenými územiaми nadnárodného významu v Karpatskom ekoregiónu, konkrétne v Českej republike, Maďarsku, Rumunsku, na Slovensku a v Srbsku. Partneri z rôznych oblastí činnosti spojili svoje sily, aby zvýšili kapacitu na identifikáciu a manažment ekologickej konektivity a minimalizovali konflikty medzi rozvojom infraštruktúry a ochranou voľne žijúcich živočíchov. ConnectGREEN bude podporovať spoluprácu medzi ochrancami prírody, správcami prírodného bohatstva, priestorovými plánovačmi a tvorcami rozhodnutí na miestnej, národnej a regionálnej úrovni.

www.interreg-danube.eu/connectgreen

Cuprins

Predslov 5

Úvod, právny základ a implementácia 6

Akčný plán 10

1 Strategický cieľ 1 11

2 Strategický cieľ 2 12

3 Strategický cieľ 3 14

4 Strategický cieľ 4 16

5 Strategický cieľ 5 17

5 Strategický cieľ 6 18

5 Strategický cieľ 7 19

Predslov

Región Karpát predstavuje jednu z posledných rozsiahlych oblastí divočiny. Vďaka výnimočnej biodiverzite tvoria Karpaty domov pre jednu z najväčších populácií veľkých šeliem v Európe, vrátane medveďa hnedého, vlka a rysa ostrovida. Z dôvodu konfliktov medzi človekom a divočinou čelia tieto symbolické druhy mnohým problémom od usmrcovania človekom po stratu biotopov. Rozvoj dopravnej infraštruktúry v Karpatskom regióne spôsobil výraznú fragmentáciu ekosystémov, ktorá obmedzuje prirodzené rozšírenie druhov a genetickú výmenu medzi voľne žijúcimi živočíchmi. Ekologická konektivita je nevyhnutná podmienka pre ochranu biologickej a krajinej diverzity a umožňuje prežitie a migráciu druhov. Tento nadnárodný Akčný plán, ktorý bol prijatý na šiestom stretnutí Konferencie zúčastnených strán Karpatského dohovoru (COP 6) v roku 2020, poskytuje zúčastneným krajinám Karpatského dohovoru dôležitý nástroj pre primeraný manažment a ochranu prírodného dedičstva

Karpát a obnovu ekologickej konektivity v regióne. Medzinárodný akčný plán na ochranu veľkých šeliem a zabezpečenie ekologickej konektivity v Karpatoch pretavuje ciele udržateľného rozvoja do konkrétnych opatrení pre spolunažívanie človeka s prírodou. Akčný plán bol vypracovaný v rámci Karpatského dohovoru s veľkou podporou členských štátov Karpatského dohovoru, projektu ConnectGREEN, vedcov, občianskeho sektora, manažérov ochrany prírody a mnohých projektových partnerov a zapojených expertov. Chceme sa poďakovať Dunajskému nadnárodnému programu Interreg za podporovanie ekologickej konektivity v Karpatoch. Vďaka jedinečnej a inovatívnej forme nadnárodnej koordinácie a populačnom prístupe k ochrane veľkých šeliem budú z tohto Akčného plánu benefitovať nielen samotné Karpaty a širší dunajský región, ale aj Európa a iné časti sveta.

Harald Egerer

vedúci úradu Viedeň, Program UNEP
Sekretariát Karpatského dohovoru

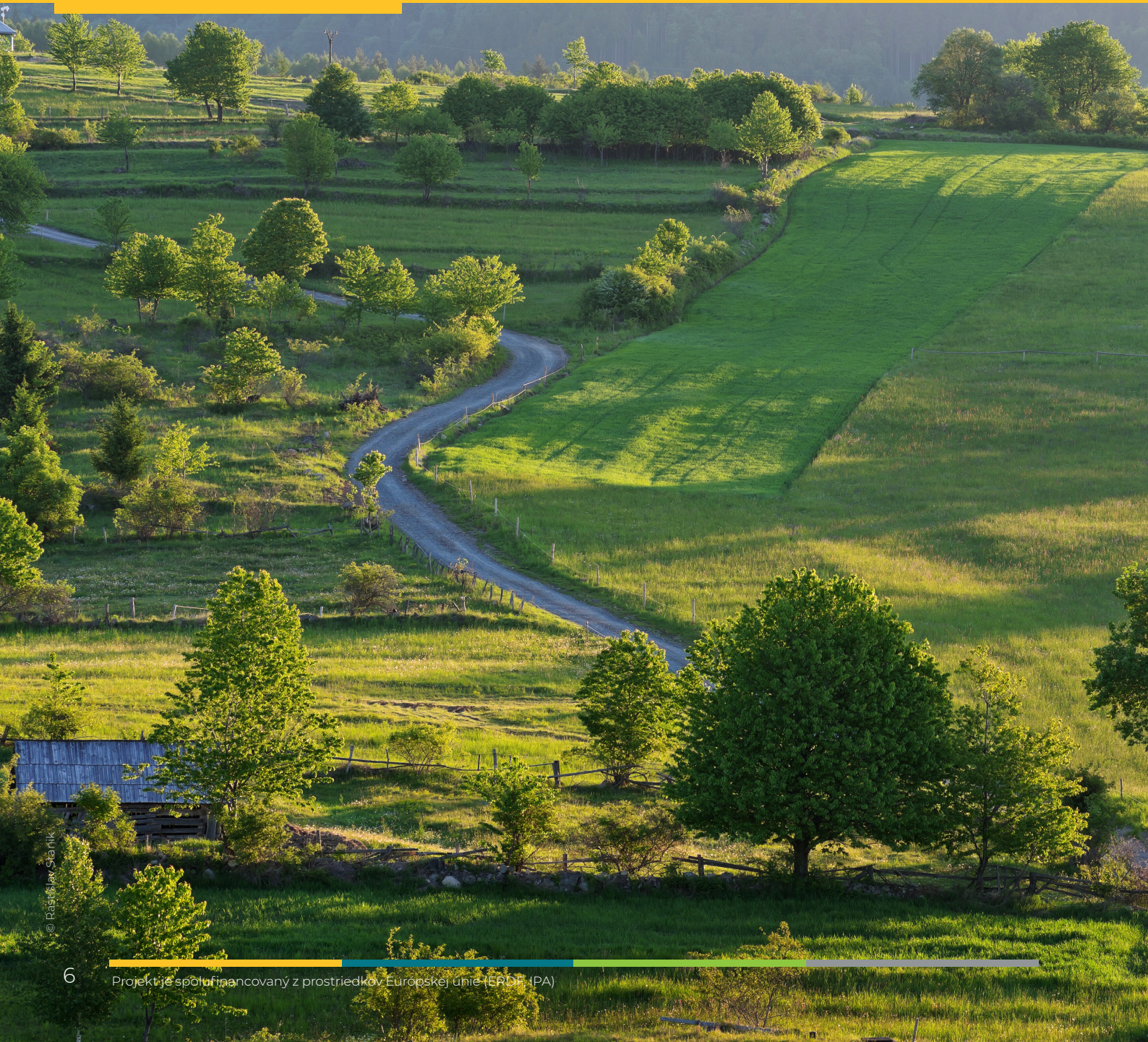
Andreas Beckmann

regionálny riaditeľ

WWF Stredná a východná Európa

Úvod

ÚVOD

ÚVOD, PRÁVNÝ ZÁKLAD A IMPLEMENTÁCIA

Karpaty sú pohorie v strednej a východnej Európe, ktoré sa tiahne v tvare oblúka cez sedem krajín, od severovýchodu Českej republiky, cez celú Slovenskú republiku, južné Poľsko, východné Maďarsko, ako aj západnú časť Ukrajiny a Rumunsko a napokon na juhu do východnej časti Srbska.

Karpatský región je jednou z posledných oblastí s rozsiahlejšou divočinou v Európe s výnimočnou úrovňou biodiverzity, rozsiahlymi plochami pralesov a s jednou z najvýznamnejších a najväčších populácií veľkých šeliem v Európe. Odhaduje sa, že v súčasnosti žije v karpatskom regióne viac ako 7 200 medvedov hnedých, 3 000 vlkov dravých a 2 350 rysov ostrovidov (Chapron a kol., 2014).

Uvedené druhy vyžadujú rozsiahle a nefragmentované biotopy pri vytváraní svojich veľkých domovských okrskov a ktoré im umožňujú presúvať sa na veľké vzdialenosti pri uspokojovaní svojich biologických a ekologických potrieb. Veľkosť biotopov a ich prepojenie sú však aj v karpatskom regióne vystavené narastajúcemu tlaku pri súčasnom a plánovanom rozvoji dopravy a iných foriem infraštruktúry.

Okrem toho, napriek ich funkčnej úlohe

ako kľúčových druhov v ekosystéme a ich dlhodobej ochrane, môže dochádzať v niektorých krajinách ku konfliktom medzi človekom a šelmami.

Veľké šelmy žijúce v krajine pozmenenej človekom často čelia mnohorakým problémom, počnúc mortalitou spôsobenou človekom až po stratu a fragmentáciu biotopov. V porovnaní s inými druhmi živočíchov sú veľké šelmy na vrchole potravného reťazca a môžu byť priamo ohrozené iba ľuďmi a ich činnosťou. V mnohých prípadoch zdieľajú ľudia a veľké šelmy v Karpatoch rovnaké územia a tak je zrejmé, že je potrebné umožniť a zlepšiť ich spolunažívanie. V miestach kde dochádza ku konfliktom môže dôjsť aj k zabíjaniu veľkých šeliem a k ničeniu ich prirodzených biotopov, s nepriaznivými dlhodobými dopadmi na významné prírodné ekosystémy.

Preto je potrebné vynaložiť intenzívne úsilie v oblasti ochrany veľkých šeliem a prijať harmonizované manažmentové opatrenia, najmä v kontexte cezhraničných aktivít. V tejto súvislosti a v nadväznosti na Usmernenia pre plány manažmentu na úrovni populácií veľkých šeliem v Európe¹, sú karpatské krajiny **vyzývané, aby vypracovali spoločný plán ochrany a manažmentu na úrovni populácií pre všetky tri druhy veľkých šeliem**

v Karpatoch. Tento plán by sa mal použiť ako podklad pre národné plány každej krajiny, ktoré by mali byť prepojené a zosúladené s regionálnymi plánmi. Takýto cezhraničný plán ochrany a manažmentu, po ktorom budú nasledovať národné implementačné opatrenia, prispieje k **ochrane veľkých šeliem a zabezpečí ekologické prepojenie na území celých Karpát** nielen v členských štátoch EÚ, ale aj za hranicami EÚ v Srbsku a na Ukrajine.

Plán bude navrhnutý v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a právnymi predpismi EÚ (smernica EÚ o biotopoch) a prispieje tiež k dosiahnutiu medzinárodných cieľov a záväzkov zmluvných strán na globálnej úrovni (ciele udržateľného rozvoja, najmä cieľ SDG 15 Život na súši, alebo Dohovor o biologickej diverzite a jeho Globálny rámec pre biodiverzitu po roku 2020), ako aj na regionálnej úrovni (Bernský dohovor).

Právny základ na ochranu veľkých šeliem a zabezpečenie ekologickej konektivity v karpatskom regióne je zakotvený aj v Rámcovom dohovore o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát² (Karpatský dohovor), ktorý prijalo a podpísalo sedem zmluvných strán (Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Srbsko, Slovenská republika, Ukrajina) v máji 2003 v Kyjeve na Ukrajine a ktorý nadobudol účinnosť v januári 2006. Ide o jediný viacúrovňový mechanizmus riadenia pokrývajúci celú karpatskú oblasť, a popri Alpskom dohovore ide o druhý subregionálny systém riadenia založený na zmluve o ochrane a udržateľnom rozvoji horského regiónu na svete. Príslušné ustanovenia týkajúce sa veľkých šeliem sú uvedené v nasledujúcich článkoch:

- » Článok 4 Rámcového dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (Karpatský dohovor)³
- » Protokol o zachovaní a trvalo udržateľnom využívaní biologickej a krajinskej diverzity (Protokol o biodiverzite) (prijatý na COP2 v roku 2008)⁴
- » Strategický akčný plán na implementáciu Protokolu o zachovaní a trvalo udržateľnom využívaní biologickej a

krajinskej diverzity⁵ (prijatý na COP3 v roku 2008).

Podnet na intenzívnejšiu implementáciu týchto ustanovení dalo Vyhlásenie o manažmente a ochrane veľkých šeliem v Karpatoch⁶ vydané na konferencii v Rožnove pod Radhoštěm v Českej republike v roku 2016, v ktorom sa vyzýva na vypracovanie medzinárodného akčného plánu na ochranu a udržateľný manažment pre karpatské populácie veľkých šeliem, ktorého rámec je načrtnutý v tomto dokumente.

Konferencia zmluvných strán Karpatského dohovoru na svojom piatom zasadnutí (COP5 - Maďarsko, 2017) dala mandát⁷ pracovnej skupine pre biodiverzitu, aby upriamila svoju prácu v oblasti ochrany veľkých šeliem, a iniciovala vypracovanie akčného plánu.

V rámci Memoranda o spolupráci medzi sekretariátom Karpatského dohovoru a Medzinárodnou radou pre poľovníctvo a ochranu zveri, podpísaného v Rožnove pod Radhoštěm, sa v októbri 2018 v maďarskom Egeri ako súčasť 5. konferencie Forum Carpaticum uskutočnil workshop, ktorý položil základy na zabezpečenie harmonizácie monitorovania veľkých šeliem v Karpatoch. Workshop inicioval vypracovanie správy o stave populácie veľkých šeliem a monitorovacích metódach v každej karpatskej krajine ako základ pre implementáciu akčného plánu.

Prvá Správa o stave populácie a monitorovaní veľkých šeliem v Karpatoch, ktorá sa má dokončiť v rokoch 2020/2021, sa považuje za podkladový dokument pre implementáciu akčného plánu a zmluvné strany Karpatského dohovoru by ju mali pravidelne prehodnocovať a aktualizovať každých šesť rokov, čím by sa synchronizovalo podávanie správ, ktoré sú povinné pre členské štáty EÚ, vyplývajúce z čl. 17 smernice EÚ o biotopoch⁸.

Akčný plán by sa mal implementovať s prihliadnutím na rozdiely v stave ochrany a metódach manažmentu medzi zmluvnými stranami a s náležitým zohľadnením článkov Karpatského dohovoru, jeho protokolov a strategických

dokumentov, najmä vrátane Spoločného strategického akčného plánu na roky 2021 - 2026 na implementáciu Protokolu o trvalo udržateľnej doprave⁹.

Akčný plán môže ďalej stavať na výsledkoch príslušných projektov, okrem iného najmä na:

- » **SaveGREEN¹⁰** - Zabezpečenie funkčnosti ekologických koridorov nadnárodného významu v povodí Dunaja (Interreg Dunajský nadnárodný program)
- » **ConnectGREEN¹¹** - Obnova a manažment biokoridorov ako prvkov zelenej infraštruktúry v horských regiónoch povodia Dunaja (Interreg Dunajský nadnárodný program)
- » **TRANSGREEN¹²** - Integrované plánovanie rozvoja dopravy a zelenej infraštruktúry v dunajsko-karpatskom regióne s ohľadom na potreby ľudí a prírody (Interreg Dunajský nadnárodný program)
- » **EuroLargeCarnivores¹³** - Zlepšenie spolunažívania človeka a veľkých šeliem v Európe prostredníctvom komunikácie a cezhraničnej spolupráce (Program EÚ LIFE)
- » **Správa UNEP** – Eurac Research – WWF: Boj proti trestnej

činnosti týkajúcej sa voľne žijúcich živočíchov a lesov v dunajsko-karpatskom regióne (Schlingemann ed. 2017)¹⁴.

Implementácia akčného plánu bude podporená a ďalej bude prispievať do Integrovaného informačného systému karpatských krajín o biodiverzite (CCIBIS), online platformy na zhromažďovanie a zdieľanie vedeckých informácií a údajov vytvorených počas projektov v rámci komunity Karpatského dohovoru¹⁵. Vykonávanie činností v rámci akčného plánu môže navyše prispieť k ďalšiemu rozvoju CCIBIS poskytnutím ďalších/aktualizovaných údajov a príslušných informácií.

Na konci implementačného obdobia, každých šesť rokov od prijatia akčného plánu, vypracuje sekretariát Karpatského dohovoru správu o dosiahnutých cieľoch a prijatých opatreniach so vstupmi zo strany pracovnej skupiny pre biodiverzitu Karpatského dohovoru.

Na rozdiel od Dohovoru a jeho tematických protokolov nie je tento akčný plán právnym aktom zaväzujúcim zmluvné strany, preto nevyžaduje podpis a ratifikáciu krajinami a je prijatý rozhodnutím Konferencie zmluvných strán.

1. Usmernenia pre plány manažmentu na úrovni populácií veľkých mäsožravcov v Európe https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management.pdf

2. Internetová stránka Karpatského dohovoru <http://www.carpathianconvention.org>

3. Text Karpatského dohovoru <http://www.carpathianconvention.org/text-of-the-convention.html/text-of-the-convention.html>

4. Protokol o zachovaní a trvalo udržateľnom využívaní biologickej a krajinej diverzity ku Karpatskému dohovoru <http://www.carpathianconvention.org/protocol-on-biodiversity.html>

5. Strategický akčný plán na implementáciu Protokolu o zachovaní a trvalo udržateľnom využívaní biologickej a krajinej diverzity http://www.carpathianconvention.org/tl_files/carpathiancon/Downloads/03%20Meetings%20and%20Events/COP/2014_COP4_Mikulov/WORKING%20DOCUMENTS/DOC7_Biodiversity%20Protocol%20SAP_Corrigendum.pdf

6. Vyhlásenie o manažmente a ochrane veľkých šeliem v Karpatoch http://www.carpathianconvention.org/tl_files/carpathiancon/Downloads/02%20Activities/Large%20Carnivores/Conference%20on%20Large%20Carnivores%60%20Protection%20in%20the%20Carpathians/Main%20Output%20of%20the%20conference.pdf

7. Rozhodnutia piateho zasadnutia Konferencie zmluvných strán Karpatského dohovoru (COP5) http://www.carpathianconvention.org/tl_files/carpathiancon/Downloads/01%20The%20Convention/COP5%20DECISIONS_FINAL_12%20Oct%202017-ADOPTED.pdf

8. https://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/rep_habitats/index_en.htm

9. Spoločný strategický akčný plán na roky 2021 – 2026 na implementáciu Protokolu o trvalo udržateľnej doprave http://www.carpathianconvention.org/tl_files/carpathiancon/Downloads/03%20Meetings%20and%20Events/COP6_Online/official%20documents/CC%20COP6_DOC8_Transport%20Strategic%20Action%20Plan_FINAL%20DRAFT%20.pdf

10. <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/savegreen>

11. <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/connectgreen>

12. <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/transgreen>

13. <https://www.eurolargecarnivores.eu/en/>

14. Program OSN pre životné prostredie – Eurac Research – Správa WWF: Boj proti trestnej činnosti týkajúcej sa voľne žijúcich živočíchov a lesov v dunajsko-karpatskom regióne - publikácia http://www.carpathianconvention.org/tl_files/carpathiancon/Downloads/03%20Meetings%20and%20Events/Implementation%20Committee/CCIC_Budapest2019/Documents%20related/Doc.%2013_%20UN%20Environment-WWF-Eurac%20Booklet%20on%20wildlife%20and%20forest%20crime%20in%20the%20Danube%20Carpathian%20Region.pdf

15. Integrovaný informačný systém karpatských krajín o biodiverzite (CCIBIS) je online platforma na zhromažďovanie a zdieľanie vedeckých informácií a údajov vytvorených počas projektov v rámci komunity Karpatského dohovoru. Účelom CCIBIS je poskytnúť vedeckú sieť pre odborníkov a platformu zvýšeného povedomia nielen pre príslušné zainteresované strany, ale aj pre členov občianskej spoločnosti a všetkých, ktorí sa zaujímajú o karpatský región. CCIBIS je nástroj s otvoreným zdrojom a živá platforma, takže akákoľvek organizácia, inštitúcia alebo súkromná osoba môže zdieľať svoje údaje. Platforma prispieva k prekonaniu všeobecne pozorovanej nedostatočnej dostupnosti údajov. Bol vybudovaný a rozšírený v rámci projektov Interreg BioREGIO, TRANSGREEN a ConnectGREEN. Odkaz: <http://www.ccibis.org/>

AKČNÝ PLÁN

© Tomas Hurik

Za účelom zachovania dlhodobej životaschopnosti populácií veľkých šeliem v Karpatoch pri zabezpečení ich priaznivého stavu v jednotlivých krajinách prostredníctvom transparentných vnútroštátnych procesov, cezhraničnej spolupráce a transdisciplinárneho prístupu prijímú zmluvné strany a príslušné subjekty nasledujúce opatrenia:

16. Podľa smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (smernica o biotopoch); „Stav ochrany sa bude považovať za „priaznivý“, keď:

- údaje o dynamike populácie príslušného druhu indikujú, že sa tento druh sám dlhodobo udržuje vo svojom prirodzenom biotope ako životaschopný komponent, a
- prirodzený areál tohto druhu sa ani nezmenšuje, ani sa pravdepodobne v dohľadnej budúcnosti nezmenší a
- existuje a pravdepodobne bude ďalej existovať dostatočne veľký prirodzený biotop na dlhodobé udržanie ich populácií“.

STRATEGICKÝ CIEĽ 1

Štandardizovať postupy monitorovania veľkých šeliem v Karpatoch

1

Vypracovať a implementovať štandardizované systémy monitorovania pre každý druh veľkých šeliem (medveď hnedý, vlk dravý, rys ostrovid) v Karpatoch na základe vedecky spoľahlivých a dohodnutých metód umožňujúcich nepretržité hodnotenie stavu populácie a efektívne poskytovanie informácií príslušným inštitúciám (napr. štátna a verejná správa, mimovládne organizácie, akademická obec) a verejnosti.

VÝSLEDOK: Lepšie a presné zhromažďovanie údajov pomocou dohodnutých a harmonizovaných protokolov monitorovania v Karpatoch, ako aj vyššia transparentnosť v spôsobe získavania a interpretovania údajov, odstránené neistoty o súčasnom stave a trendoch v populáciách veľkých šeliem.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany - vládne orgány zodpovedné za manažment veľkých šeliem, výskumné inštitúcie, mimovládne organizácie, PS pre biodiverzitu.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet, projektové, ak je k dispozícii.

ČASOVÝ RÁMEC: do roku 2026.

2

Aktualizovať správu o stave populácií veľkých šeliem a ich monitorovaní v Karpatoch každých šesť rokov v súlade s požiadavkami EÚ na predkladanie správ.

VÝSLEDOK: Pravidelné správy o stave populácie sú k dispozícii vrátane informácií o distribúcii, veľkosti a trendoch populácií veľkých šeliem.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, sekretariát Karpatského dohovoru.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet, rozpočet Karpatského dohovoru.

ČASOVÝ RÁMEC: do roku 2026.

3

Sprístupniť na internetovej stránke Karpatského dohovoru a/alebo CCIBIS všetky príslušné dokumenty vrátane správ o stave populácií veľkých šeliem a monitorovania v Karpatoch.

VÝSLEDOK: Informácie o stave populácií veľkých šeliem sú dostupné pre zainteresované strany a širokú verejnosť.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: Sekretariát Karpatského dohovoru.

FINANCOVANIE: rozpočet Karpatského dohovoru.

ČASOVÝ RÁMEC: do roku 2023, potom pravidelne aktualizované.

STRATEGICKÝ CIEĽ 2

Zabrániť fragmentácii biotopov a zabezpečiť ekologickú konektivitu v Karpatoch

1

Identifikovať podľa potreby a) plochy vhodných biotopov vrátane jadrových území a „nášlapných kameňov“ pre veľké šelmy v rámci chránených území, sústavy Natura 2000 a Emerald ako aj medzi nimi; b) kľúčové ekologické koridory vrátane migračných koridorov / koridorov pre pohyb voľne žijúcich živočíchov medzi nimi a c) kritické zóny, pokiaľ ide o priechodnosť bariér, s využitím Metodiky pre identifikáciu ekologických koridorov v karpatských krajinách s využitím pomocou veľkých šeliem ako dáždnikových druhov¹⁷.

VÝSLEDOK: Vypracovaná mapa ekologických sietí pre veľké šelmy v Karpatoch.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, partneri projektu ConnectGREEN, partneri projektu SaveGREEN

FINANCOVANIE: projektové - projekt EÚ Interreg DTP ConnectGREEN, projekt EÚ Interreg DTP SaveGREEN, štátny rozpočet.

ČASOVÝ RÁMEC: do roku 2026.

2

Zahrnúť a podľa potreby pravidelne aktualizovať *Mapu ekologických sietí* v Karpatoch pre druhy veľkých šeliem a ďalšie príslušné informácie do *Integrovaného informačného systému karpatských krajín o biodiverzite (CCIBIS)*.

VÝSLEDOK: CCIBIS ako informačná platforma, ktorá podporuje implementáciu Akčného plánu pre veľké šelmy.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, partneri projektu ConnectGREEN, správcovia CCIBIS/ sekretariát Karpatského dohovoru.

FINANCOVANIE: projektové - projekt EÚ Interreg DTP ConnectGREEN, iné dostupné projekty.

ČASOVÝ RÁMEC: priebežne.

¹⁷Metodika pre identifikáciu ekologických koridorov v karpatských krajinách pomocou veľkých šeliem ako dáždnikových druhov - vypracovaná v rámci projektu ConnectGREEN.
http://www.carpathianconvention.org/tl_files/carpathiancon/Downloads/02%20Activities/Large%20carnivores/Methodology.pdf

3

Vypracovať a podľa potreby používať návody na identifikáciu, ochranu, obnovu a manažment ekologických koridorov v Karpatoch.

VÝSLEDOK: Návody k ekologickej konektivitě v Karpatoch, vypracované v rámci projektu ConnectGREEN, usmerňujú identifikáciu, obnovu a manažment ekologických koridorov v Karpatoch.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, partneri projektu ConnectGREEN, partneri projektu SaveGREEN.

FINANCOVANIE: projektové - projekt EÚ Interreg DTP ConnectGREEN, projekt EÚ Interreg DTP SaveGREEN a štátny rozpočet.

ČASOVÝ RÁMEC: priebežne.

4

Podporovať používanie príručky *Doprava a ochrana fauny v Karpatoch. Príručka k obmedzovaniu vplyvu rozvoja dopravy na prírodu v karpatských krajinách*¹⁸

VÝSLEDOK: Príručka vypracovaná v rámci projektu TRANSGREEN sa používa ako nástroj na začlenenie biodiverzity do plánovania a rozvoja dopravy.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany.

FINANCOVANIE: projektové - projekt EÚ Interreg DTP SaveGREEN, štátny rozpočet.

ČASOVÝ RÁMEC: priebežne.

5

V prípade potreby analyzovať nedostatky a identifikovať potrebné zlepšenia v plánovacích procesoch a nástrojoch súvisiacich s identifikáciou a ochranou ekologických koridorov¹⁹.

VÝSLEDOK: Riešenia pre odporúčania na zlepšenie plánovacích procesov, nástrojov a postupov s cieľom lepšie zapracovať a integrovať ekologické siete do priestorového plánovania.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany a odborníci, partneri projektu ConnectGREEN, partneri projektu SaveGREEN.

FINANCOVANIE: projektové - projekt EÚ Interreg DTP ConnectGREEN, projekt EÚ Interreg DTP SaveGREEN.

INTERVAL DE TIMP: priebežne.

6

Zaoberať sa potrebou lepšieho prepojenia s inými pohoriami a susednými oblasťami s cieľom zlepšiť genofond populácií veľkých šeliem prostredníctvom výmeny poznatkov a intenzívnejšej spolupráce na regionálnej a európskej úrovni.

VÝSLEDOK: Lepšia výmena poznatkov a spolupráca s inými horskými regiónmi a susednými oblasťami. Organizujú sa a/alebo sa zabezpečuje účasť na stretnutiach o ekologickej konektivitě v Európe.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, PS pre biodiverzitu, sekretariát Karpatského dohovoru, mimovládne organizácie, partneri projektu ConnectGREEN.

FINANCOVANIE: projekt EÚ Interreg DTP EÚ ConnectGREEN, externé - podľa dostupnosti finančných zdrojov.

ČASOVÝ RÁMEC: do roku 2023.

¹⁸ Doprava a ochrana fauny v Karpatoch. Príručka k obmedzovaniu vplyvu rozvoja dopravy na prírodu v karpatských krajinách - vypracované v rámci projektu TRANSGREEN. http://www.interreg-danube.eu/uploads/media/approved_project_output/0001/35/02caafe3c1c1365f76574e754ddbdc4e1af4a7a.pdf

¹⁹ Odkaz na analýzu nedostatkov bude k dispozícii na internetovej stránke ConnectGREEN a KD.

STRATEGICKÝ CIEĽ 3

Zlepšiť spolunažívanie ľudí a veľkých šelmami

1

Podporovať zhromažďovanie a výmenu osvedčených postupov pri manažovaní a znižovaní konfliktov medzi ľuďmi a veľkými šelmami medzi karpatskými krajinami a inými horskými a susednými regiónmi vrátane výmeny skúseností o vhodných/osvedčených postupoch a o nevhodných/neosvedčených postupoch v administratívnych procesoch a o právnych predpisoch pre existujúce postupy, na špecializovaných workshopoch a exkurziách.

VÝSLEDOK: Zúčastnené strany v Karpatoch prosperujú z medzinárodnej výmeny informácií o manažovaní a znižovaní konfliktov medzi ľuďmi a veľkými šelmami a prispievajú k nej. Lepšia výmena a implementácia know-how, poznatkov, osvedčených a nevhodných postupov a metód.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, výskumné inštitúcie, medzinárodné organizácie, mimovládne organizácie.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet, projektové - podľa dostupnosti finančných zdrojov.

ČASOVÝ RÁMEC: priebežne.

2

Vypracovať a otestovať efektívne metódy na minimalizovanie konfliktov medzi ľuďmi a veľkými šelmami podľa rôznych systémov v krajine a rôznej sociálno-ekonomickej situácie.

VÝSLEDOK: Konflikty medzi ľuďmi a veľkými šelmami sú výrazne minimalizované.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, výskumné inštitúcie, medzinárodné organizácie, mimovládne organizácie.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet a/alebo projektové - podľa dostupnosti finančných zdrojov.

ČASOVÝ RÁMEC: 2026.

3

Vytvoriť a budovať kapacity profesionálnych zásahových tímov pre rýchle reagovanie a riešenie nepriaznivých interakcií medzi ľuďmi a veľkými šelmami, pokiaľ možno pomocou nesmrtiacich metód.

VÝSLEDOK: Všetky konflikty medzi ľuďmi a veľkými šelmami sa riešia primerane a včas.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, príslušné vládne agentúry.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet.

ČASOVÝ RÁMEC: 2026.

© Tomas Hujik

© Tomas Hujik

© Tomas Hujik

4

Vypracovať a presadzovať účinné spoločné národné a karpatské kampane na zvyšovanie povedomia verejnosti a projekty v oblasti environmentálnej výchovy vrátane zisťovania postoja verejnosti k veľkým šelmám prostredníctvom prieskumov a rozhovorov.

VÝSLEDOK: Udržiava/zvyšuje sa akceptovanie veľkých šeliem u širokej verejnosti.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, výskumné inštitúcie, medzinárodné organizácie, mimovládne organizácie.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet a/alebo projektové.

ČASOVÝ RÁMEC: 2026.

5

Presadzovať a využívať existujúce komunikačné materiály a odporúčania týkajúce sa zlepšenia spolunažívania s veľkými šelmami.

VÝSLEDOK: Výsledky projektov EÚ LIFE EUROLARGE CARNIVORES, LIFE WolfAlps, LIFE WolfAlps.EU, AS ALPBIONET2030, LIFE StockProtect sa využívajú na zlepšenie spolunažívania ľudí s veľkými šelmami.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, príslušné vládne orgány, miestne orgány, mimovládne organizácie, široká verejnosť.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet, projektové - projekt EÚ LIFE EUROLARGE CARNIVORES, iné dostupné projekty.

ČASOVÝ RÁMEC: 2026.

STRATEGICKÝ CIEĽ 4

Zlepšiť presadzovanie práva v oblasti nezákonného zabíjania veľkých šeliem

1

Na úrovni krajín podľa potreby zabezpečiť riadne presadzovanie práva v súvislosti s nelegálnym zabíjaním veľkých šeliem zvyšovaním povedomia o nelegálnom zabíjaní (odstrel a otrava) veľkých šeliem medzi orgánmi činnými v trestnom konaní a ďalšími príslušnými orgánmi, prostredníctvom výskumu zameraného na lepšie porozumenie miestnych príčin nelegálneho zabíjania a prostredníctvom výziev na väčšie investovanie zdrojov do vyšetrovania a činností na predchádzanie nelegálneho zabíjania.

VÝSLEDOK: Nezákonné zabíjanie veľkých šeliem sa považuje za závažné porušenie zákona a v spoločnosti sa zvyšuje povedomie o trestoch a právnych následkoch za nezákonné zabíjanie.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, príslušné národné orgány činné v trestnom konaní, vládne orgány zodpovedné za ochranu prírody, výskumné inštitúcie

FINANCOVANIE: štátny rozpočet.

ČASOVÝ RÁMEC: priebežne.

2

Podporovať a zlepšovať cezhraničnú spoluprácu orgánov činných v trestnom konaní v karpatských krajinách a podporovať vzájomnú výmenu osvedčených postupov na znižovanie nezákonného zabíjania šeliem.

VÝSLEDOK: Komunikácia a výmena informácií medzi príslušnými orgánmi činnými v trestnom konaní z karpatských krajín je nadviazaná a funguje.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, príslušné národné orgány činné v trestnom konaní, výskumné inštitúcie, mimovládne organizácie.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet a/alebo projektové

ČASOVÝ RÁMEC: priebežne.

STRATEGICKÝ CIEĽ 5

Zlepšiť komunikáciu a spoluprácu medzi všetkými príslušnými zainteresovanými stranami

1

Identifikovať príslušné kľúčové zainteresované strany na implementáciu akčného plánu a presadzovať pravidelnú komunikáciu a spoluprácu medzi nimi.

VÝSLEDOK: Vytvorená a fungujúca Karpatská platforma príslušných zainteresovaných strán. Pravidelná komunikácia a výmena medzi príslušnými zainteresovanými stranami je zabezpečená prostredníctvom online výmeny a fyzických stretnutí (v závislosti od dostupnosti finančných prostriedkov).

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, sekretariát Karpatského dohovoru, identifikované kľúčové zainteresované strany.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet, externé financovanie podľa dostupnosti.

ČASOVÝ RÁMEC: priebežne.

2

Zabezpečiť zapojenie zástupcov rôznych sektorov, ako je životné prostredie, doprava, lesníctvo, poľovníctvo, poľnohospodárstvo, cestovný ruch a územné plánovanie a ďalšie, do vytvárania a implementácie životaschopných riešení a opatrení zameraných na ochranu veľkých šeliem prostredníctvom implementácie tohto akčného plánu a medziodborovej spolupráce.

VÝSLEDOK: Na riešenie zložitých otázok týkajúcich sa ochrany veľkých šeliem je zabezpečená medzirezortná spolupráca. Akčný plán sa implementuje v rámci konzultácií a prostredníctvom spolupráce s ostatnými príslušnými sektormi, čím sa predchádza izolovaným alebo protichodným prístupom.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, príslušné pracovné skupiny Karpatského dohovoru, sekretariát Karpatského dohovoru, kľúčové zainteresované strany (okrem iného výskumné inštitúcie, poľovnícke organizácie, mimovládne organizácie).

FINANCOVANIE: štátny rozpočet, externé financovanie podľa dostupnosti

ČASOVÝ RÁMEC: priebežne.

STRATEGICKÝ CIEĽ 6

Posilniť budovanie inštitucionálnych kapacít

1

Na vnútroštátnej úrovni podľa potreby zabezpečiť dostupnosť dostatočných zdrojov a odborné kapacity zodpovedných orgánov na vykonávanie efektívneho manažmentu veľkých šeliem (od plánovania po implementáciu účinných opatrení, monitorovanie a hodnotenie účinnosti manažmentu, riadenie a riešenie konfliktov), dialóg a komunikáciu so zainteresovanými stranami a presadzovanie práva.

VÝSLEDOK: Efektívne inštitúcie, ktoré môžu proaktívne pracovať na obmedzovaní konfliktov a zabezpečovaní životaschopnosti druhov v ich jurisdikcii.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, príslušné vládne orgány zodpovedné za manažment veľkých šeliem, orgán činný v trestnom konaní.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet – podľa dostupnosti finančných prostriedkov.

ČASOVÝ RÁMEC: 2026.

STRATEGICKÝ CIEĽ 7

Znížiť dopady zmeny klímy na veľké šelmy a ich biotopy

1

Diskutovať a podľa možností vypracovať posúdenie dopadov zmeny klímy na veľké šelmy a ich biotopy v rámci širšieho posúdenia dopadov zmeny klímy na karpatské lesy a ich ekosystémové služby vrátane súvisiacich odporúčaní a adaptačných opatrení.

VÝSLEDOK: Vypracované posúdenie dopadov zmeny klímy na karpatské veľké šelmy a ich biotopy ako aj súvisiace odporúčania a adaptačné opatrenia.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, PS pre biodiverzitu, PS pre zmenu klímy, PS pre lesy, sekretariát Karpatského dohovoru, Veda pre Karpaty (S4C), medzinárodné organizácie, mimovládne organizácie.

FINANCOVANIE: projektové.

ČASOVÝ RÁMEC: 2023.

2

Podľa potreby podporiť implementáciu odporúčaní a adaptačných opatrení z procesu hodnotenia dopadov zmeny klímy.

VÝSLEDOK: Dopady zmeny klímy na karpatské populácie veľkých šeliem a ich biotopy sú známe, rešpektované a redukované.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, PS pre biodiverzitu, PS pre zmenu klímy, PS pre lesy, sekretariát Karpatského dohovoru, Veda pre Karpaty (S4C), medzinárodné organizácie, mimovládne organizácie.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet a/alebo projektové.

ČASOVÝ RÁMEC: 2026.

3

Podporovať výmenu poznatkov na určenie miestnych cielených opatrení zameraných na zmiernenie dopadov zmeny klímy na veľké šelmy a ich biotopy v rámci Karpát a výmenu skúseností s inými horskými a susednými regiónmi.

VÝSLEDOK: V regióne sa získavajú a uplatňujú poznatky o znižovaní dopadov zmeny klímy na veľké šelmy a ich biotopy.

ZAPOJENÉ SUBJEKTY: zmluvné strany, PS pre biodiverzitu, PS pre zmenu klímy, PS pre lesy, sekretariát Karpatského dohovoru, medzinárodné organizácie, mimovládne organizácie.

FINANCOVANIE: štátny rozpočet a/alebo projektové.

ČASOVÝ RÁMEC: 2026.

ConnectGREEN

Partneri projektu

Hlavný partner: WWF Rumunsko

Rakúsko: WWF Stredná a východná Európa

Česká republika: Agentúra ochrany prírody a krajiny Českej republiky, Výskumný ústav Silva Taroucy pre krajinu a okrasné záhradníctvo

Maďarsko: CEEweb for Biodiversity, Hungarian University of Life Sciences (predtým Szent Istvan University)

Rumunsko: Národný inštitút pre výskum a vývoj v oblasti výstavby, územného plánovania a trvalo udržateľného územného rozvoja, Národný park Piatra Craiului

Slovensko: Slovenská agentúra životného prostredia, Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Slovenská technická univerzita v Bratislave – SPECTRA centrum excelentnosti EÚ

Srbsko: Inštitút architektúry, mestského a územného plánovania Srbska, Národný park Djerdap

Asociovaní strategickí partneri

Česká republika: Ministerstvo životného prostredia Českej republiky

Maďarsko: Národný park Bükk

Rumunsko: Ministerstvo životného prostredia a vody

Srbsko: Ministerstvo pôdohospodárstva a ochrany životného prostredia Srbska

Slovensko: Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky

Ukrajina: Ministerstvo ekológie a prírodných zdrojov Ukrajiny

Rakúsko: Danubeparks – Dunajsko-riečna sieť chránených území

Francúzsko: Alparc - Sieť alpských chránených území

Čierna Hora: Parks Dinarides – Sieť chránených území Dinárskych vrchov

UN Environment Vienna Programme Office - Sekretariát Karpatského dohovoru
<http://www.carpathianconvention.org>

Eurac Research
<http://www.eurac.edu/en/pages/default.aspx>

CEEWeb
<http://www.ceeweb.org>

Life EuroLargeCarnivores
<https://www.eurolargecarnivores.eu/>

WWF Rumunsko
<https://wwf.ro>

ConnectGREEN DTP2-072-2.3

Projekt je spolufinancovaný z prostriedkov Európskej únie (ERDF, IPA)

Rozpočet projektu: 2.462.923,53 EUR

Príspevok FEDR: 1.920.592,41 EUR

Príspevok IPAII: 172.892,55 EUR

www.interreg-danube.eu/connectgreen